

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

**Praktyczne aspekty funkcjonowania
funduszy sołeckich, w świetle kontroli NIK
w wybranych gminach województwa
pomorskiego w latach 2021-2022**

Gdańsk, 26 czerwca 2023 r.

Historia funduszu sołeckiego w świetle obowiązującego prawa

Ustawa o funduszu sołeckim, z inicjatywy rządu, została przyjęta przez obie izby parlamentu na początku 2009 r. (20 lutego) – pokłosie wielu lat konsekwentnych działań **Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów** i współpracujących z nim parlamentarzystów

Historia funduszu sołectkiego w świetle obowiązującego prawa

Idea powołania funduszy sołectkich według uzasadnienia do ustawy:

- **zapewnienie sołectwom adekwatnych instrumentów rozwoju** – poprzednio zależało to od woli władz gmin
- **wzrost aktywności** społecznej i inicjatyw obywatelskich
- **bodziec prorozwojowy** terenów wiejskich – uniezależnienie się społeczności wsi od lokalnych uwarunkowań politycznych
- **przejęcie odpowiedzialności** za swoje otoczenie i swoją przyszłość
- skuteczne narzędzie **odnowy wsi**
- **mieszkańcy** każdego sołectwa **mogą decydować** o przeznaczeniu kwot zarezerwowanych dla nich w budżecie gminy

Historia funduszu sołectkiego w świetle obowiązującego prawa

Ustawa o funduszu sołeckim z 2014 r. (21 lutego).

Uzasadnienie proponowanych zmian:

- **praktyka** funkcjonowania funduszu sołectkiego ujawniła **mankamenty** przyjętych rozwiązań prawnych
- **zwiększenie zaangażowania budżetu państwa** we wspomaganie tej formy budżetu partycypacyjnego na szczeblu lokalnym poprzez zwiększenie zwrotu o 10% wydatków wykonanych w ramach funduszu w porównaniu do poprzednio obowiązujących rozwiązań
- **doprecyzowanie obowiązujących uregulowań**, które budziły wątpliwości interpretacyjne oraz stanowiły barierę dla rozwoju funduszy sołectkich

Historia funduszu sołectkiego w świetle obowiązującego prawa

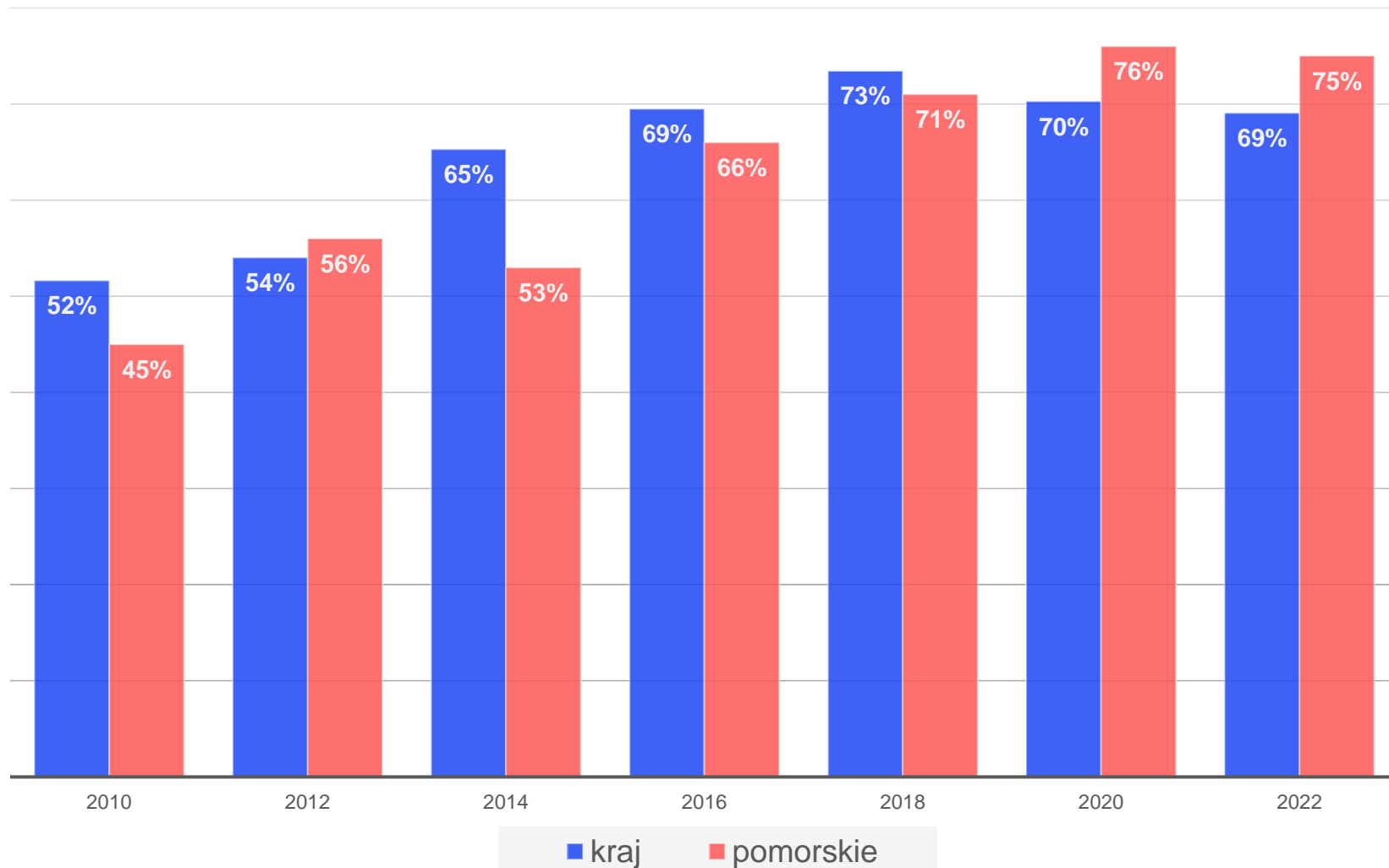
Uzasadnienie proponowanych zmian – c.d.

- **najważniejsze zmiany w przepisach:**
 - ✓ **trwały charakter uchwały** rady gminy o utworzeniu funduszu sołectkiego
 - ✓ wskazanie w informacji przekazywanej sołtysom również wysokości **dodatkowych środków** (rada gminy może zwiększyć środki, jednocześnie określając zasady zwiększania środków przypadających na poszczególne sołectwa)
 - ✓ możliwość składania przez sołectwa **wnioseków wspólnych** możliwość złożenia **wniosku o zmianę** przedsięwzięcia lub jego zakresu (bez zwiększenia wydatków zaplanowanych w budżecie)
 - ✓ określenie **maksymalnego limitu** zwrotu części środków z budżetu państwa na okres **10 lat**
 - ✓ wprowadzenie **mechanizmów korygujących**

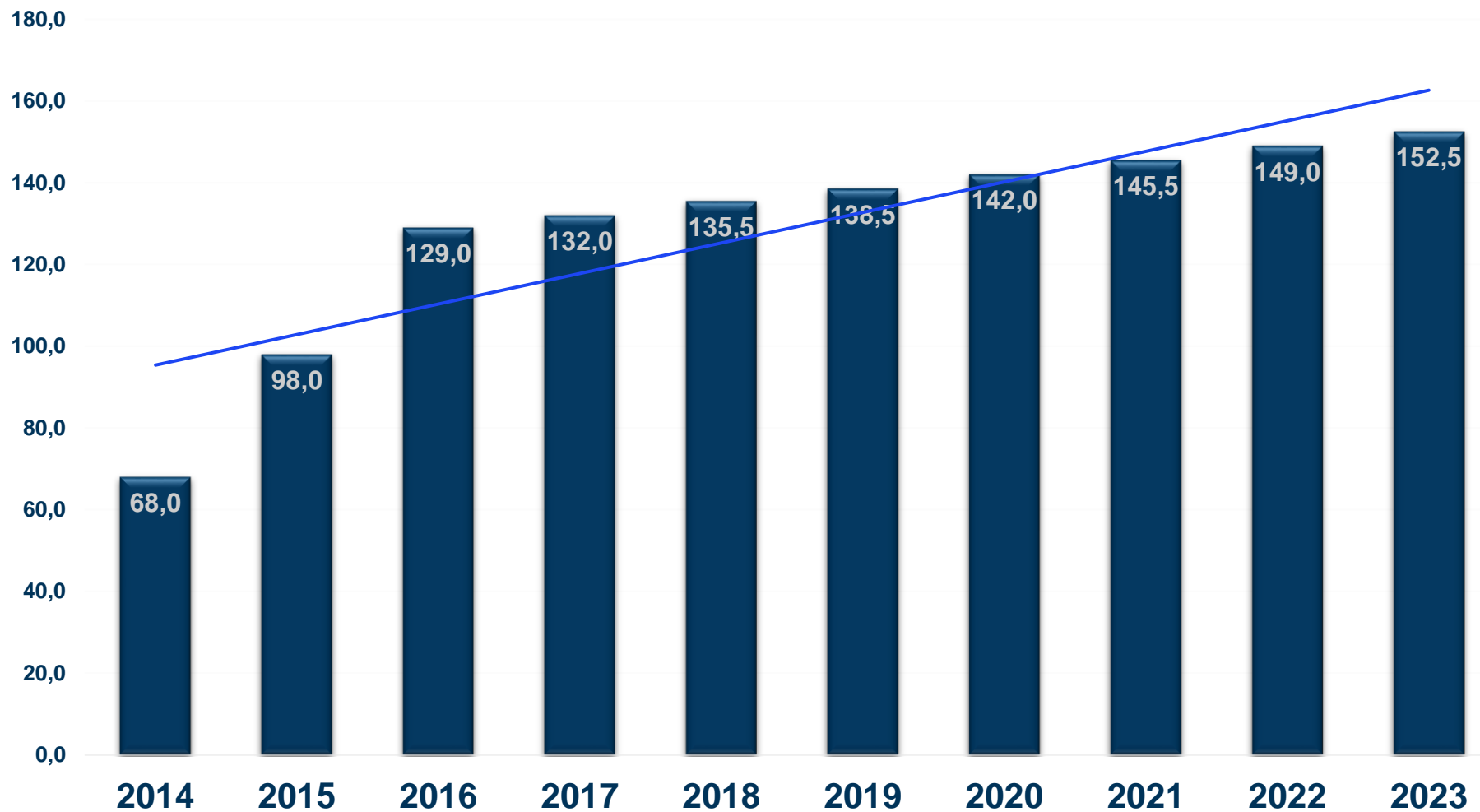
Historia funduszu sołecznego w świetle obowiązującego prawa

Popularność funduszy w pomorskim na tle kraju

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

Limity dopłat z budżetu państwa w mln zł

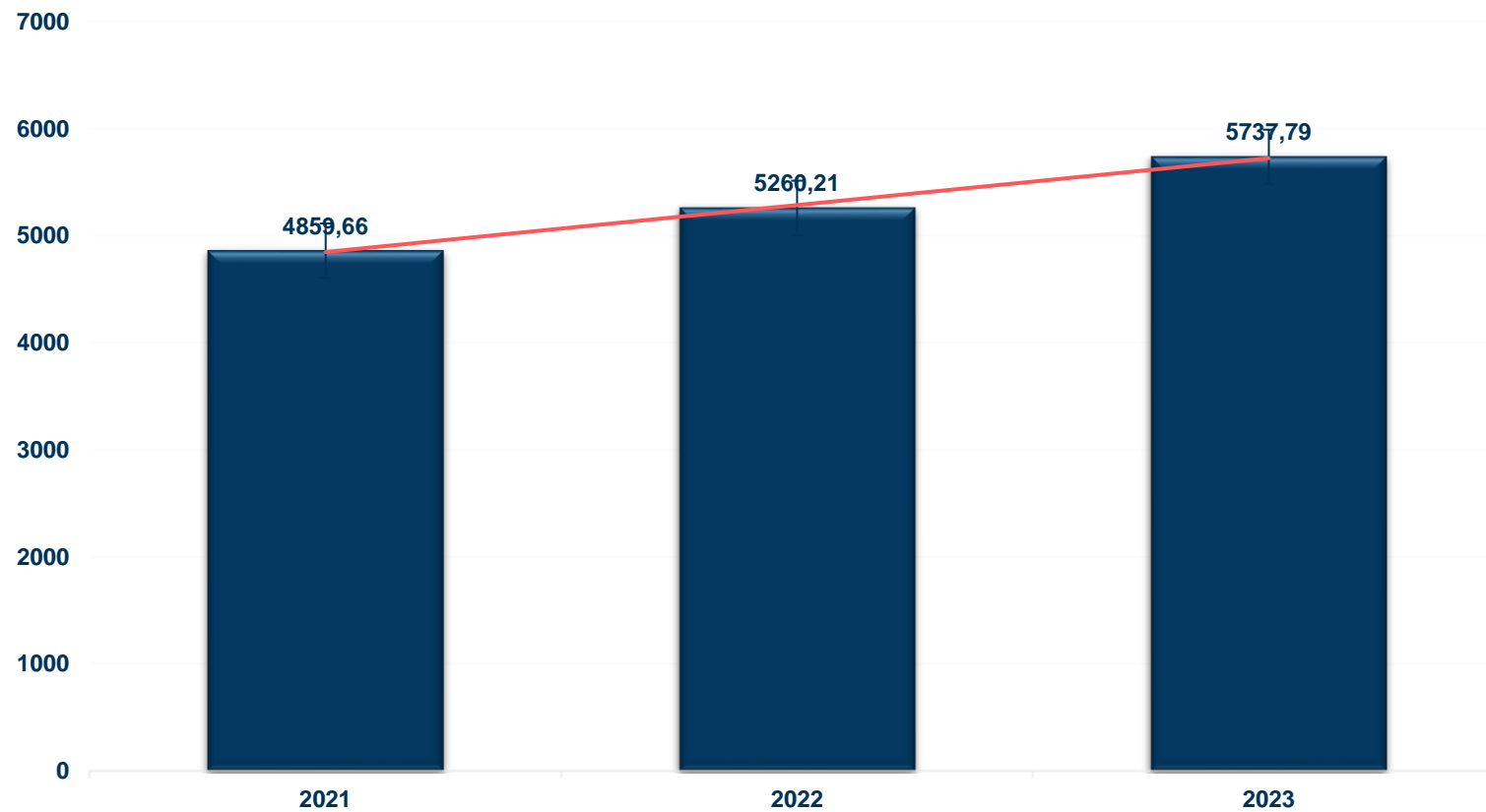

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołectkich

- Budżet państwa **zwraca** tylko **część** poniesionych kosztów. Dopłata wynosi 20 proc., 30 proc. lub 40 proc. – w zależności od zamożności gminy
- W przypadku nieuwzględniania limitów, **wydatki za 2022 r. wyniosły 259,2 mln zł**, a limit dopłat na 2023 r. określono **152,5 mln zł (57%)**
- **Mechanizm korygujący** – duże zainteresowanie co roku ok. 1,5 tys. gmin – to **resort zawsze sięga** po mechanizm korygujący

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

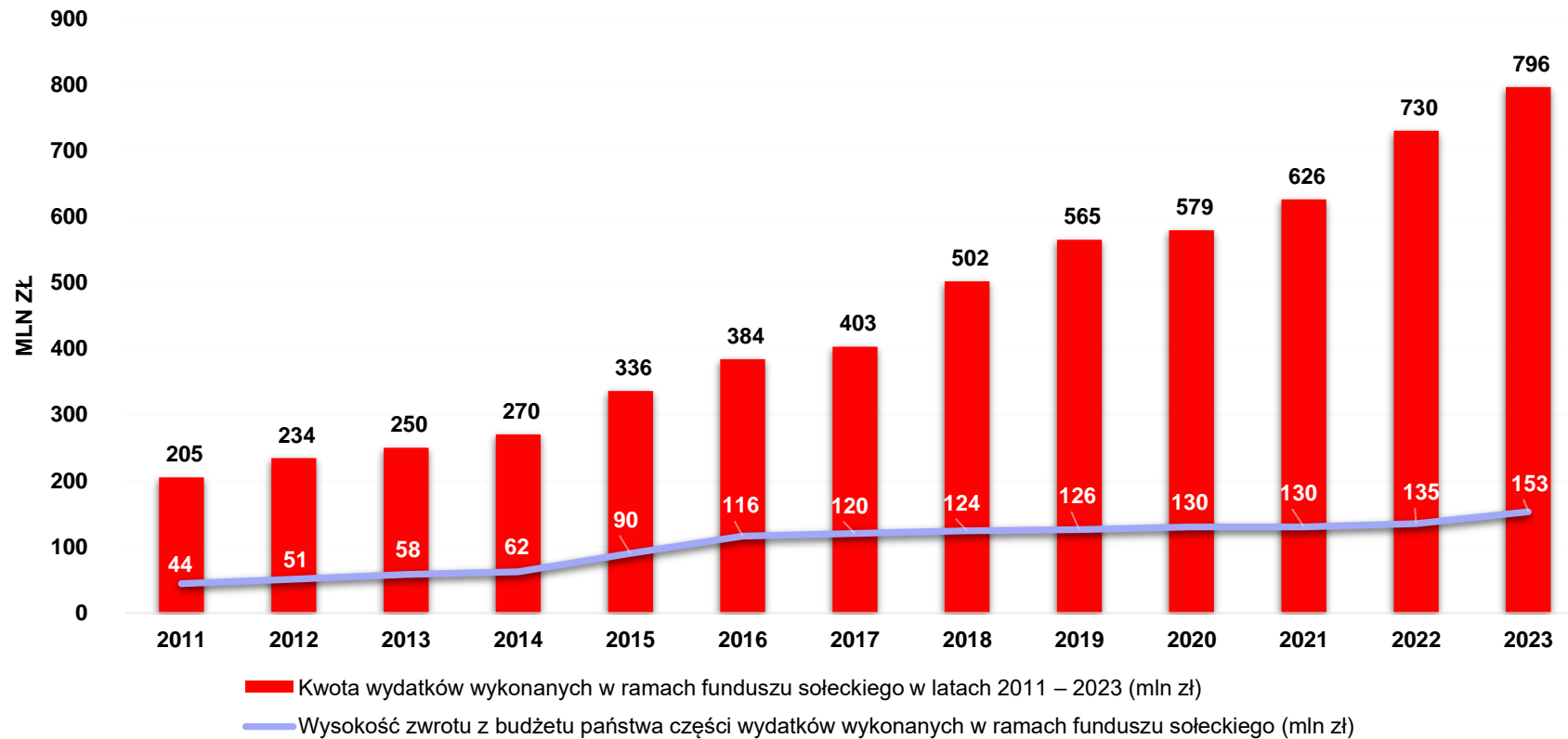
Średnie kwoty bazowe w kraju

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

- **Wysokie wydatki i dużo niższe zwroty**

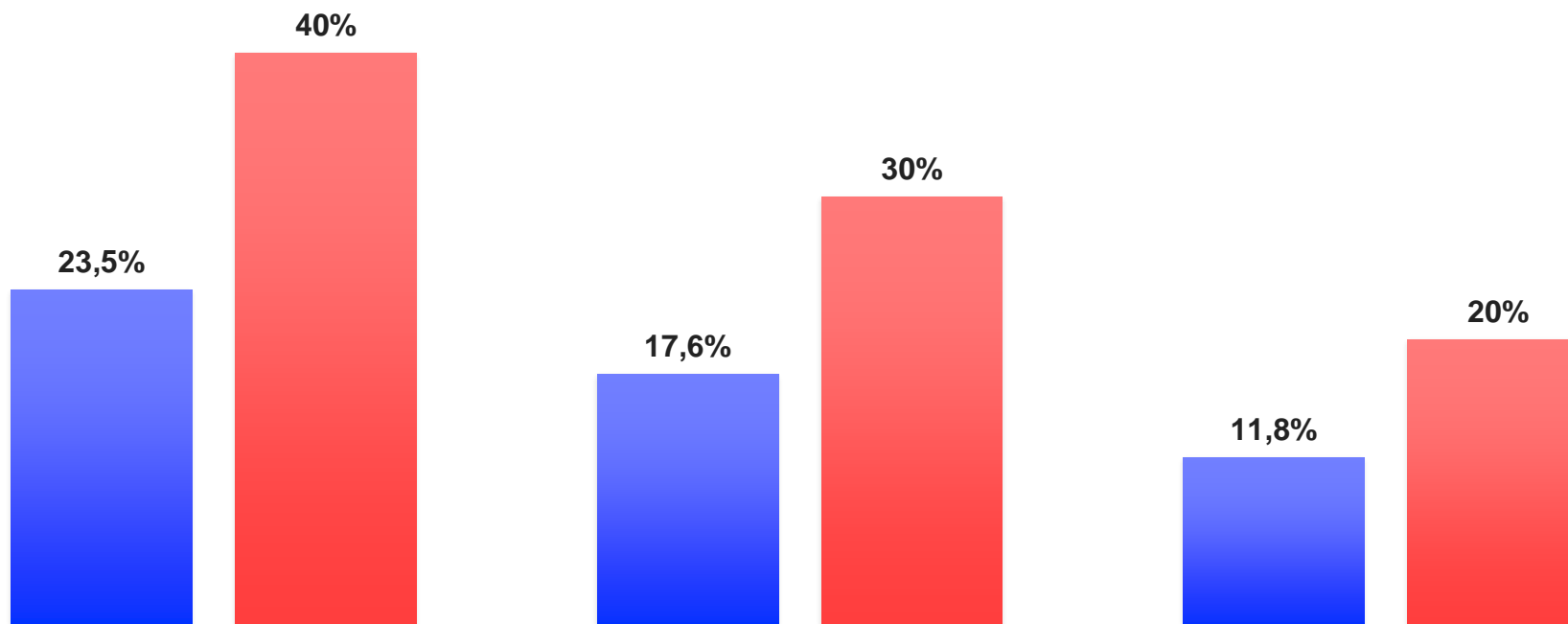
Fundusz sołecki w liczbach [2011-2023]

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

- **Niższe zwroty** – za 2022 r., gminy, którym przysługiwało 40% zwrotu wydatków, otrzymały jedynie 23,5%, 30% – otrzymały 17,6%, a 20% – uzyskały zaledwie 11,8%.

Mechanizm korygujący za 2022 r.

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

Inne ograniczenia:

- ✓ **można finansować** wyłącznie zadania własne gminy, służące poprawie życia mieszkańców i zgodne ze strategią rozwoju
- ✓ **gminy czasem**, niezgodnie z przepisami, **wskazują na co i ile środków ma wydać** sołectwo
- ✓ **zadania „twarde”** takie jak nowa inwestycja czy remont muszą być zrealizowane **„na majątku” gminy** (zadania „miękkie” nie muszą spełniać tego wymogu, np. możliwe jest sfinansowanie szkolenia w remizie strażackiej, która jest własnością OSP)

Ograniczenia w funkcjonowaniu funduszy sołeckich

Inne ograniczenia cd.:

- ✓ **nie można finansować** działalności klubów sportowych, kół gospodyń wiejskich i innych organizacji działających w formie stowarzyszeń, działalności gospodarczej
- ✓ **można zlecić wykonanie określonych zadań**

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

1. Kontrola P/12/134 funkcjonowanie funduszy sołeckich

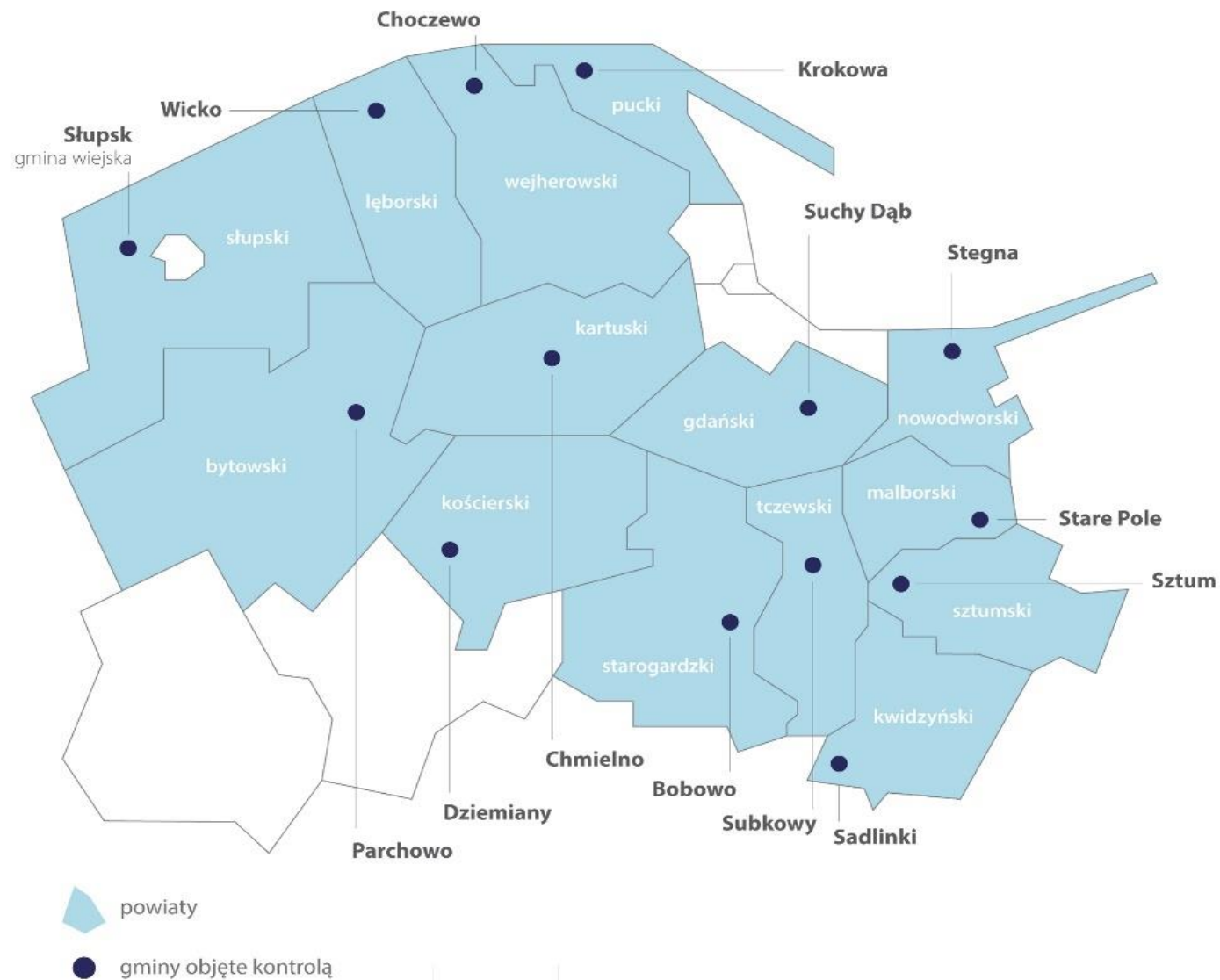
NIK w 2012 r. przeprowadziła kontrole w 36 urzędach gmin na terenie dziewięciu województw (mazowieckie, wielkopolskie, lubuskie, podlaskie, kujawsko-pomorskie, opolskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie)

2. Kontrola I/22/004/LGD funkcjonowanie funduszy sołeckich w wybranych gminach województwa pomorskiego

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Gminy objęte kontrolą w 2022 r.

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

Model wdrażania funduszu sołeckiego.

- uchwała rady gminy w sprawie wyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz
(do 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy)
- obliczenie przez wójta wysokości środków funduszu przypadających na dane sołectwo i poinformowanie o tym sołtysów
(do 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy)
- przekazanie wojewodzie, przez wójta, informacji o wysokości przypadających danym sołectwom środków funduszu oraz o wysokości kwoty bazowej
(do 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy)
- przekazanie wójtowi, przez sołtysów, wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie o przyznanie środków z funduszu, zawierających wskazanie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem
(do 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczą wnioski)
- odrzucenie przez wójta wniosku niespełniającego warunków określonych w ustawie o funduszu i poinformowanie o tym sołtysa
(w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku)
- ponowne uchwalenie przez zebranie wiejskie wniosku sołectwa *lub* podtrzymanie przez sołtysa wniosku niespełniającego warunków określonych w ustawie o funduszu i skierowanie go do rady gminy za pośrednictwem wójta
(w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji wójta o odrzuceniu wniosku)
- rozpatrzenie przez radę gminy wniosku skierowanego przez sołtysa
(w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku)

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

Model wdrażania funduszu sołeckiego

uchwalenie przez radę gminy budżetu gminy, w którym uwzględniono wydatki na realizację przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw, spełniających warunki określone w ustawie o funduszu

(do 31 stycznia roku budżetowego)

realizacja przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw

(do końca danego roku budżetowego)

ewentualne przekazanie wójtowi, przez sołtysa, wniosku uchwalonego przez zebranie wiejskie o zmianę przedsięwzięć lub ich zakresu przewidzianych do realizacji w ramach funduszu

(nie wcześniej niż po uchwaleniu budżetu gminy na dany rok i nie później niż do 31 października danego roku budżetowego)

złożenie wojewodzie, przez wójta, wniosku gminy o zwrot z budżetu państwa części wydatków gminy wykonanych w ramach funduszu

(do 31 maja roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków)

przekazanie gminie, przez wojewodę, zwrotu (w formie dotacji celowej) części wydatków wykonanych w ramach funduszu

(do 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków)

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Uchwała rady gminy w sprawie wyrażenia zgody na wyodrębnienie środków stanowiących fundusz sołecki

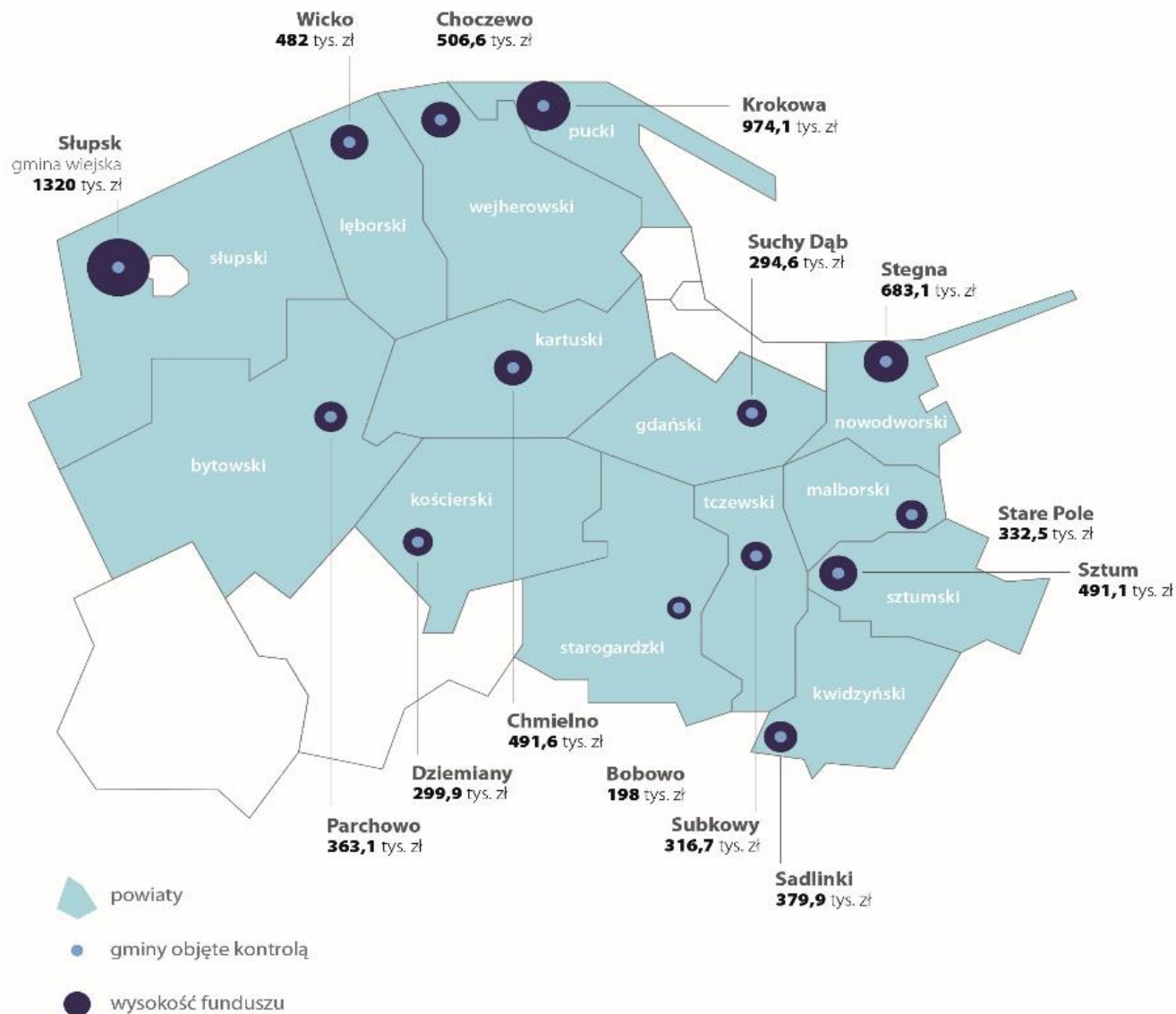
- Rady gmin podejmowały uchwały o wyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu w budżecie gminy
- wykonanie tych uchwał powierzano wójtom i burmistrzom

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Obliczenie przez wójta wysokości środków funduszu sołeckiego przypadających na dane sołectwo

Największy fundusz w 2022 r.:
gminy Słupsk, Krokowa i Stegna;
najmniejszy: gminy Bobowo,
Dziemiany i Suchy Dąb.

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Obliczenie przez wójta wysokości środków funduszu sołeckiego przypadających na dane sołectwo

- W 4 z 14 gmin nieprawidłowo wyliczono kwoty funduszu przypadające dla niektórych sołectw (główną przyczyną tego było przyjęcie innej liczby mieszkańców niektórych sołectw, niż wynikająca z rejestru mieszkańców prowadzonego przez gminę)

Przepisy:

- obliczając środki dla danego sołectwa wójt uwzględnia liczbę mieszkańców tego sołectwa (rejestr mieszkańców prowadzony przez gminę) oraz tzw. kwotę bazową, którą oblicza dzieląc wykonane dochody bieżące swojej gminy za rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata przez liczbę wszystkich mieszkańców gminy, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy o dwa lata, ustalonej przez Prezesa GUS

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Obliczenie przez wójta wysokości środków funduszu sołeckiego przypadających na dane sołectwo

- W żadnej z kontrolowanych jednostek rada gminy nie skorzystała z możliwości zwiększenia środków funduszu ponad standardową wysokość obliczoną na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o funduszu

Prawdopodobną przyczyną tego są przepisy ustawy o funduszu, które stanowią, że zwiększona wysokość środków funduszu nie jest wliczana do wydatków wykonanych w ramach funduszu, od których przysługuje częściowa refundacja z budżetu państwa poniesionych wydatków

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Przekazanie wojewodzie przez wójta wymaganych informacji

- W powyższym zakresie NIK nie stwierdziła nieprawidłowości

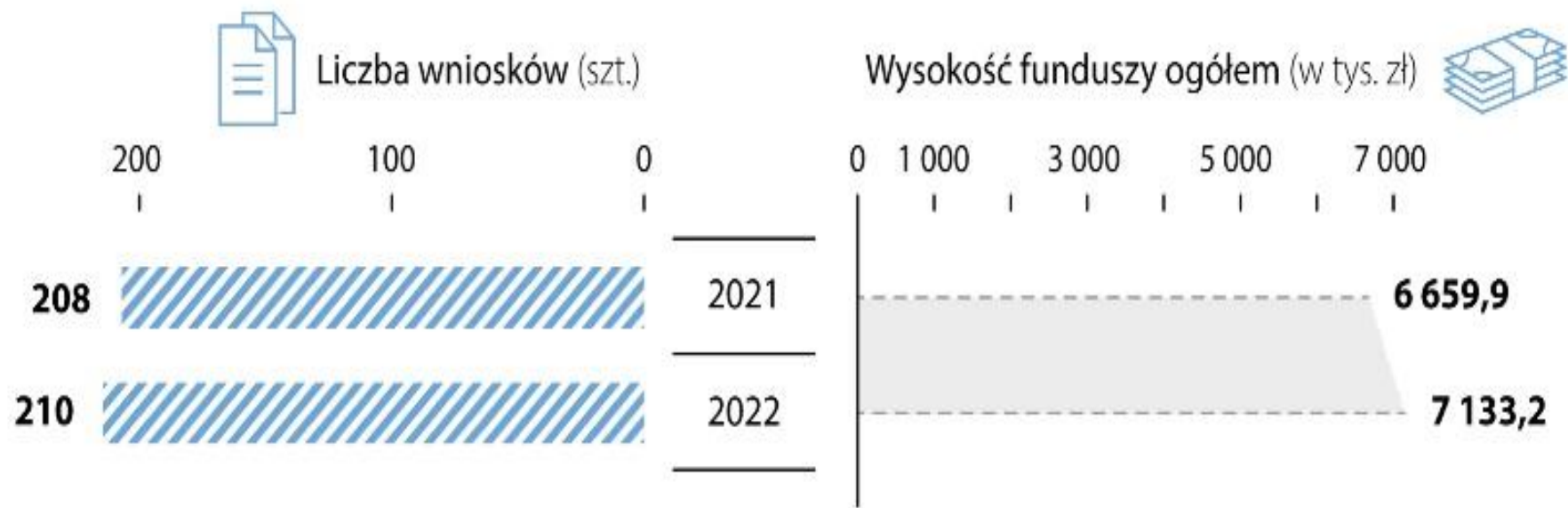
Przepisy:

- nieprzekazanie przez wójta powyższej informacji w terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy, **skutkuje utratą przez gminę prawa do zwrotu części wydatków** wykonanych w ramach funduszu w danym roku budżetowym

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Przekazanie przez sołtysów wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie o przyznanie środków z funduszu sołeckiego

W 14 gminach złożono 418 wniosków sołectw o przyznanie środków z funduszu

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

Przekazanie przez sołtysów wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie o przyznanie środków z funduszu sołeckiego

- Spośród 418 wniosków sołectw 79 wniosków (w 3 gminach) obejmowało **wspólną realizację przedsięwzięć** przez dwa lub więcej sołectw. W tych przypadkach każde z sołectw uchwaliło odrębny wniosek, który zawierał wskazanie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na obszarze danego sołectwa lub innego sołectwa w gminie
- Niezależnie od powyższych wniosków o przyznanie środków z funduszu w trakcie lat budżetowych wójtowie otrzymali łącznie 253 wnioski sołectw o **zmianę przedsięwzięć lub ich zakresu** przewidzianych do realizacji w ramach funduszu na te lata (122 wnioski w 2021 r. i 131 wniosków w 2022 r.)

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Złe praktyki

Przekazanie przez sołtysów wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie o przyznanie środków z funduszu sołeckiego

W 4 gminach, **bez podstawy prawnej, wójtowie ograniczyli** wynikający z art. 2 ust. 6 i 7 ustawy o funduszu sołeckim zakres przedmiotowy przedsięwzięć, które mogą być zgłaszane we wnioskach sołectw:

- najczęściej w informacjach dla sołtysów o wysokości środków przysługujących sołectwu wójtowie wskazywali na konieczność uwzględnienia we wnioskach sołectw wydatków na utrzymanie świetlic wiejskich (domów sołeckich), tj. kosztów zużycia prądu, zakupu opału, zużycia wody i odprowadzenia ścieków albo ograniczenia zgłaszanych przedsięwzięć do zadań niegenerujących dodatkowych kosztów ich utrzymania oraz mających na celu poprawę już istniejącej infrastruktury m.in. przez remonty istniejących chodników, dróg, placów zabaw czy świetlic
- w jednej gminie wprowadzono limit wydatków z funduszu (do 20% środków przewidzianych dla sołectwa na dany rok budżetowy, jednak nie więcej niż 5,0 tys. zł) na finansowanie organizacji spotkań, szkoleń, w tym wyjazdowych, dla mieszkańców sołectwa

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Rozpatrzenie przez wójtów wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie

- Wójtowie 9 gmin nie odrzucili 35 wniosków sołectw o przyznanie środków z funduszu, a także 29 wniosków o zmianę przedsięwzięć, pomimo takiego obowiązku wynikającego z przepisów art. 5 ust. 5 ustawy o funduszu sołeckim. Najczęściej dotyczyło to braku uzasadnienia realizacji przedsięwzięć zgłaszanych we wniosku

Obowiązujące przepisy ustawy o funduszu, w przypadku zaistnienia błędów formalnych we wniosku sołectwa, zawierającym dwa lub więcej przedsięwzięć, uniemożliwiają odrzucanie tylko tych przedsięwzięć, które obciążone są takimi wadami. Istnieje wówczas konieczność odrzucenia całego wniosku. Ten mechanizm, w ocenie NIK, może mieć istotny wpływ na podejmowanie działań niezgodnych z aktualnie obowiązującymi przepisami

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

Rozpatrzenie przez wójtów wniosków uchwalonych przez zebrania wiejskie

- W 2 gminach przyjęto do realizacji wnioski sołectw zawierające zadania polegające na wspieraniu ogólnej działalności kół gospodyń wiejskich, które działały w formie stowarzyszeń. Było to niezgodne z przepisami

Wsparcie działalności kół gospodyń wiejskich nie jest zadaniem własnym gminy. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich, koła te są dobrowolnymi, niezależnymi od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządnymi społecznymi organizacjami mieszkańców wsi, wspierającymi rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającymi na rzecz środowisk wiejskich. Koła mogą otrzymywać dotacje celowe i pomoc finansową z budżetu państwa

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Uchwalenie przez radę gminy budżetu uwzględniającego wydatki na realizację przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw

Dobra praktyka

- We wszystkich skontrolowanych jednostkach rady gmin uchwalając budżety planowały wydatki na realizację przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw, które zostały przyjęte przez wójtów

Zła praktyka

- W jednej z gmin stwierdzono jednak, że w trakcie roku budżetowego w sposób nieuprawniony, tj. bez wniosków sołectw, wójt spowodował ograniczenie realizacji przedsięwzięć w ramach funduszu sołeckiego. Składał bowiem radzie gminy projekty zmian uchwały budżetowej (podjęte przez ww. organ), które finalnie zmniejszyły wysokość planowanych wydatków na zadania sołeckie z 302,4 tys. zł do 176,1 tys. zł. Na skutek tego, mimo przyjęcia przez Wójta wniosków sołectw o wykonanie w 2021 r. 41 przedsięwzięć, nie zrealizowano w ogóle 18 z nich (tj. 44%). Wykonanie wydatków w ramach funduszu wyniosło jedynie 83,2 tys. zł (tj. 27% pierwotnie planowanych wydatków)

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich - dobre praktyki

Realizacja przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw

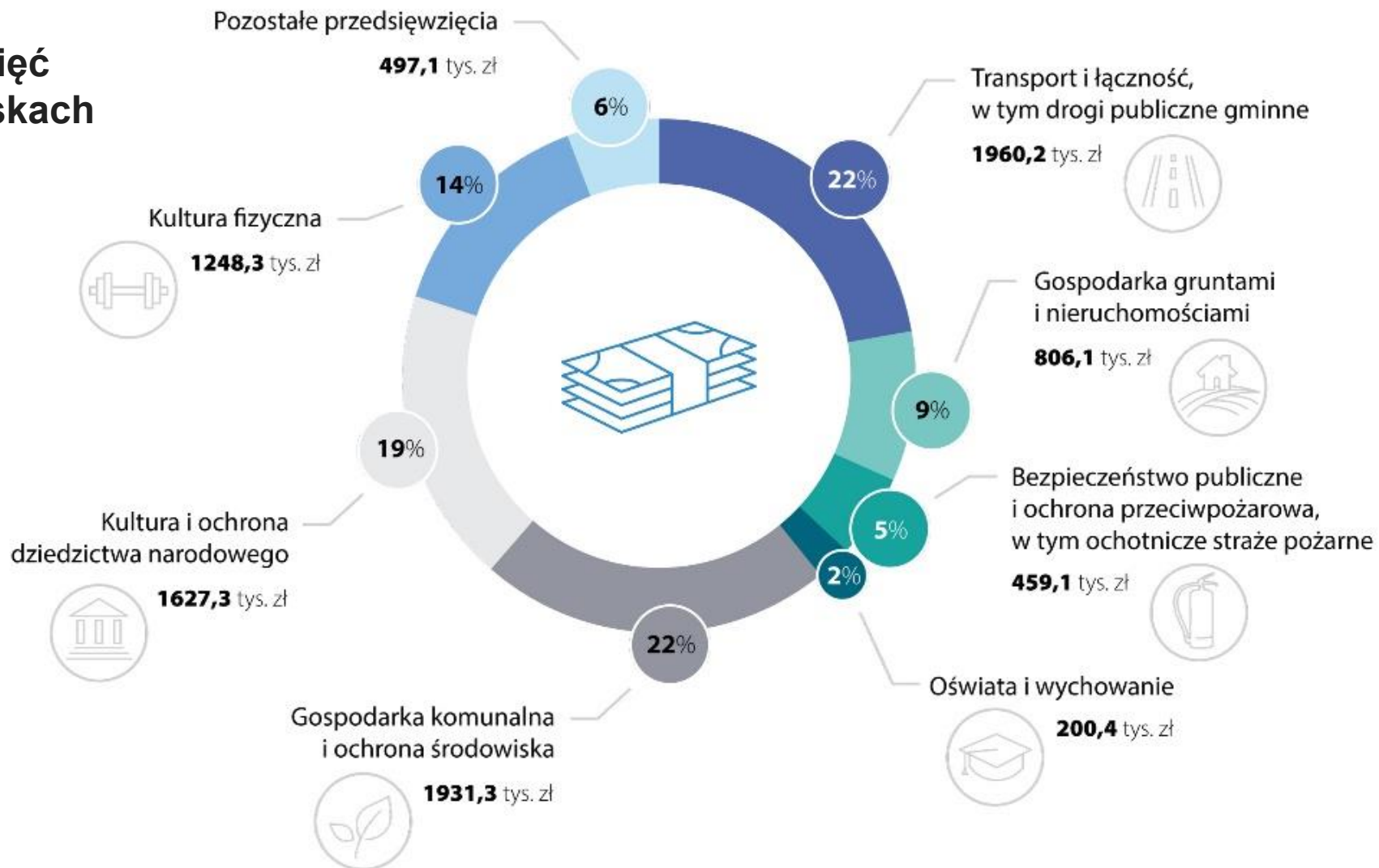
Wydatki sfinansowane ze środków funduszu ponoszone były na realizację przedsięwzięć, które służyły poprawie warunków życia mieszkańców sołectw i były zgodne ze strategiami rozwoju gmin (art. 2 ust. 6 ustawy o funduszu). Wykonane przedsięwzięcia pozwalały na realizację wielu inicjatyw, m.in. jak: podnoszenie standardu świetlic wiejskich i stworzenie lepszych warunków do organizacji spotkań i uroczystości, urządzenie placów zabaw dla dzieci oraz ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku mieszkańców sołectw

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Dobre praktyki

Realizacja przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Realizacja przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw

- W 3 gminach stwierdzono przypadki wykorzystania środków funduszu (ogółem 12,2 tys. zł) na realizację czterech przedsięwzięć, których nie zgłoszono we wnioskach sołectw, co było niezgodne z art. 2 ust. 6 ustawy o funduszu
- W 9 gminach (64%) sfinansowano w latach 2021-2022 ze środków funduszu wydatki w kwocie ogółem 745,0 tys. zł na realizację przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach przekazanych wójtom po terminie lub niespełniających innych warunków określonych w art. 5 ust. 3 ustawy o funduszu
- W 2 gminach stwierdzono, że udzielono ze środków funduszu wsparcia w wysokości (odpowiednio) 3,5 tys. zł i 12,0 tys. zł czterem stowarzyszeniom (w tym klubom sportowym) z pominięciem art. 221 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, w związku z art. 11 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a w przypadku klubów sportowych również art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Wniosek gminy do wojewody o zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego

W następstwie nieprawidłowości dotyczących poniesienia wydatków na zadania zgłoszone w nieodrzuconych przez wójtów wnioskach, które nie spełniały wymogów ustawowych oraz na zadania nie zgłoszone w takich wnioskach, 9 z 14 gmin pobrało w 2022 r. w nadmiernej wysokości łącznie o 74,3 tys. zł dotacje celowe z budżetu państwa z tytułu częściowego zwrotu wydatków poniesionych w ramach funduszu w 2021 r. Nie można uznać jako wykonanych w ramach funduszu, a w związku z tym podlegających refundacji z budżetu państwa (art. 3 ust. 7 ustawy o funduszu), wydatków gmin poniesionych na realizację przedsięwzięć:

- niezgłoszonych we wnioskach sołectw
- zgłoszonych we wnioskach niespełniających warunków określonych w art. 2 ust. 6 oraz art. 5 ust. 3-4 ustawy o funduszu

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Wniosek gminy do wojewody o zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego

- Spośród kontrolowanych gmin pięć otrzymało w 2021 r. najniższą możliwą refundację (12% wydatków poniesionych w ramach funduszy), osiem gmin – średnią (18%), a jedna – najwyższą możliwą, tj. w 2022 r. – 24%.

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Wniosek gminy do wojewody o zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego

- Refundacje te były niższe niż zakładane w ustawie o funduszu sołeckim, ponieważ Wojewoda Pomorski zastosował (**zgodnie z przepisami**) tzw. mechanizm korygujący
- W wyniku powyższego kontrolowane gminy otrzymały refundację **niższą łącznie o 546,3 tys. zł** od tej gdyby nie zastosowano ww. mechanizmu

Doświadczenia NIK w zakresie kontroli funduszy sołeckich

Przekazanie gminie przez wojewodę zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego

Wojewoda Pomorski terminowo przekazał gminom zwroty z budżetu państwa części wydatków poniesionych w 2021 r. i we wnioskowanych kwotach

Wnioski i rekomendacje NIK wynikające z doświadczeń kontrolnych NIK

Po kontroli w 2012 r. NIK skierowała do ówczesnego Ministra Administracji i Cyfryzacji następujące wnioski w sprawie zmian prawa:

MSWiA

- **wyeliminowanie** rozwiązań **ograniczających** funkcjonowanie funduszu poprzez umożliwienie:
 - a) dokonywania zmian** w trakcie roku budżetowego przedsięwzięć zgłoszonych we wnioskach sołectw
 - b) uzupełniania** przez zebranie wiejskie wniosku niespełniającego wymogów formalnych określonych w art. 4 ust. 3 ustawy o funduszu sołeckim
 - c) sumowania** środków przysługujących kilku sołectwom i realizowania przez nie wspólnego przedsięwzięcia

Wnioski i rekomendacje NIK wynikające z doświadczeń kontrolnych NIK

Po kontroli w 2022 r. NIK skierowała m.in. następujące wnioski do wójtów gmin o:

- 1) zapewnienie sołectwom możliwości **zgłaszania przedsięwzięć w pełnym zakresie** (bez ograniczeń)
- 2) **Prawidłowe obliczanie** środków dla sołectw
- 3) Wydatkowanie środków z funduszu **wyłącznie na zadania zgłoszone** we wnioskach
- 4) **ujmowanie w projekcie budżetu gminy** jedynie wydatków w ramach funduszu na przedsięwzięcia **spełniające wymogi przepisów**

Wnioski i rekomendacje NIK wynikające z doświadczeń kontrolnych NIK

Po kontroli w 2022 r. NIK skierowała następujące wnioski do wójtów gmin o cd.:

- 5) przekazywanie stowarzyszeniom środków z budżetu gminy w sposób zgodny z przepisami prawa
- 6) sporządzanie i przekazanie Wojewodzie korekt wniosków o zwrot z budżetu państwa części wydatków – tylko wydatki ujęte w prawidłowo przyjętych wnioskach
- 7) dokonanie zwrotów nienależnie pobranych dotacji z budżetu państwa

Wnioski i rekomendacje NIK wynikające z doświadczeń kontrolnych NIK

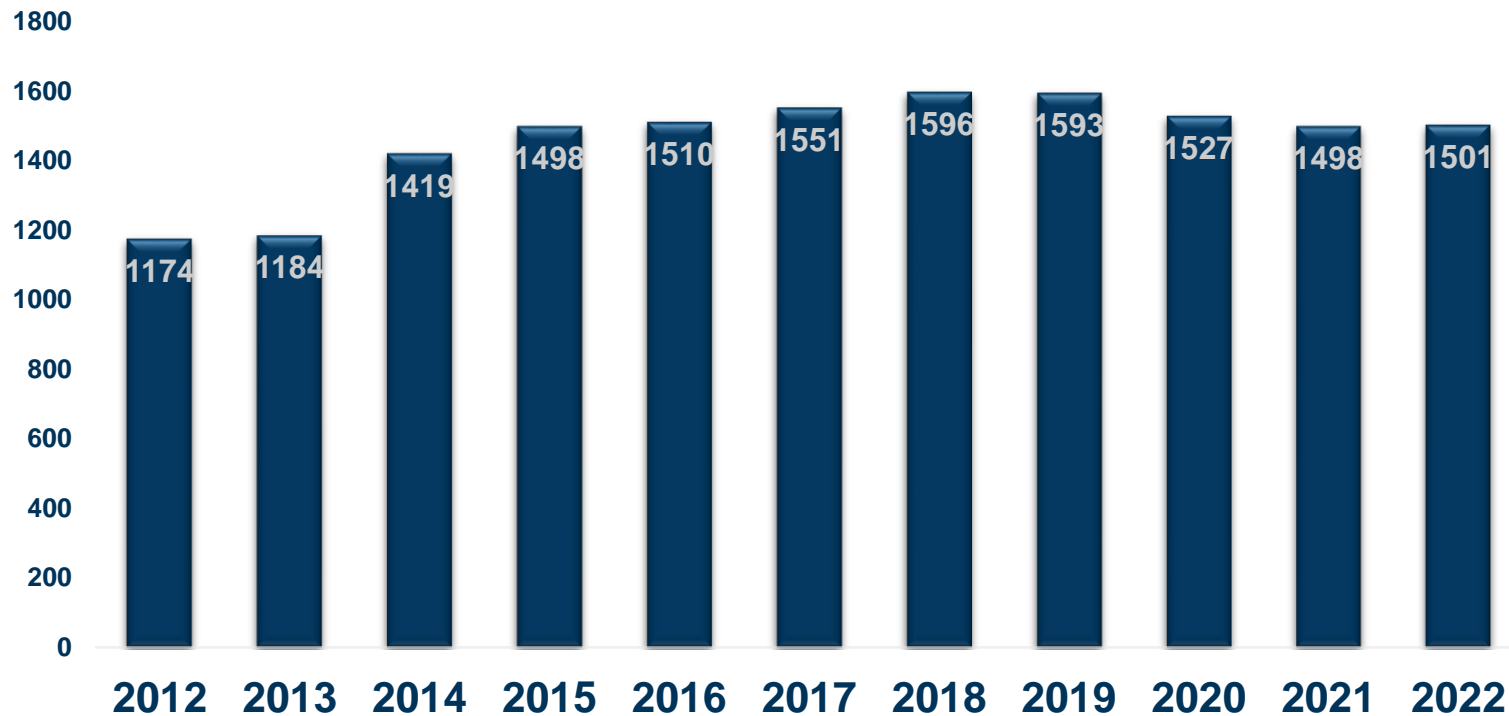
Wójt Gminy

Po kontroli z 2022 r. do wójtów NIK skierowała również uwagi:

- **wydatki poniesione na przedsięwzięcia w 2022 r. na podstawie wniosków niespełniających wymogów, nie powinny zostać ujęte we wnioskach do Wojewody o zwrot z budżetu państwa części wydatków**

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

Liczba gmin tworzących fundusze sołeckie w Polsce

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

- Czym są fundusze sołeckie z perspektywy ponad dziewięciu lat ich funkcjonowania?
- Co za ich sprawą zmieniło się w krajobrazie polskiej wsi oraz mentalności jej mieszkańców?
- Jakie wnioski należy wyciągnąć z dotychczasowych doświadczeń?

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

- **fundusze sołeckie** stały się bez wątpienia **bodźcem** dużych przeobrażeń
- do funduszy przekonało się **około 1,5 tys. gmin**, na początku było **1/3 mniej**
- dalszy rozwój **zatrzymały mechanizmy korygujące**
- sołectwa, w przeciwieństwie jak to było na początku, na ogół nie proponują zadań jednorazowych

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

- sprawne wydawanie środków z funduszu sołeckiego wymaga **dobrej współpracy na linii urząd – sołectwo**
- możliwość **współfinansowania zadań** z innych źródeł

Przykład

Termomodernizacja świetlicy wiejskiej - gmina może uzyskać dofinansowanie np. z funduszu ochrony środowiska

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

- samorządowcy oczekują też dogłębnej nowelizacji przepisów
- należy dostosować przepisy do zmian, które zaszły na polskiej wsi (np. wsie, gdzie zaledwie 10 proc. mieszkańców pracuje w sektorze rolnym)
- decyzje w sprawie funduszy **nie powinny zapadać na zebraniu wiejskim w tradycyjnej formie**, bo nie jest ona reprezentatywna dla całego sołectwa

Przykład

Jeżeli miejscowość liczy 2 tys. mieszkańców, a w zebraniu uczestnicy zaledwie 15 osób, to czy można powiedzieć, że reprezentują oni całe sołectwo? Lepiej byłoby, aby decyzje mogły **zapadać w formie zdalnej** z udziałem wszystkich uprawnionych.

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

- Limit wydatków z budżetu państwa na zrekompensowanie części wydatków poniesionych przez gminy przewidziany został **tylko na 10 lat**. Ostatni obowiązuje w 2023 roku
- **ZATEM CO DALEJ?**
- **MSWiA nie zamierza nowelizować ustawy?!**
- **NIE BĘDĄ OBOWIĄZYWAŁY LIMITY I GMINY OTRZYMAJĄ PEŁNY ZWROT?!**
- **A MOŻE** nie zostaną wyodrębnione pieniądze z budżetu państwa. **I GMINY NIE OTRZYMAJĄ ŻADNEGO ZWROTU?!**

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

W celu dalszego **rozwoju** funduszy sołeckich w ocenie NIK należałoby **zmienić przepisy ustawy o funduszu**, które umożliwią:

- 1) otrzymywanie przez gminy wyższych zwrotów z budżetu państwa
- 2) **przyznawanie wyższych kwot** środków sołectwom, które zamieszkuje duża liczba mieszkańców (**powyżej 800 osób**)

Perspektywy rozwoju funduszy sołeckich – szanse i zagrożenia

Ponadto w celu **usprawnienia** funkcjonowania funduszy sołeckich należałoby **zmienić przepisy ustawy o funduszu**, które umożliwią:

- 3) odrzucanie przez wójtów i rady gmin **poszczególnych przedsięwzięć niespełniających wymagań** zgłoszonych w jednym wniosku sołectwa (zamiast całego wniosku)
- 4) **wydłużenie okresu** na przekazanie przez sołtysa, radzie gminy, wniosku **ponownie uchwalonego** przez zebranie wiejskie (w sytuacji odrzucenia pierwotnego wniosku z przyczyn formalnych)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI